

สภาพ ความต้องการและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอน
ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

นางสาวพจนารถ ทองคำเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

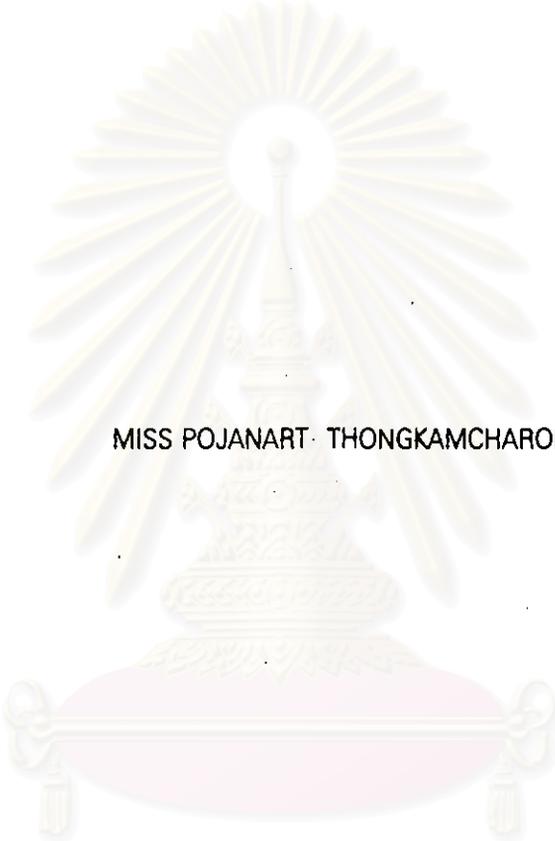
ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-662-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

117257083

STATE, NEEDS AND PROBLEMS CONCERNING INTERNET UTILIZATION
IN INSTRUCTION IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS

MISS POJANART THONGKAMCHAROEN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Audio-Visual Education
Graduate School

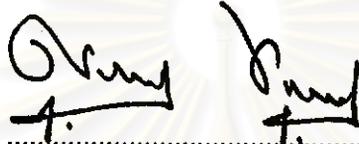
Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-662-9

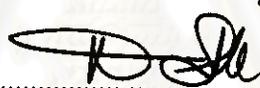
หัวข้อวิทยานิพนธ์ สภาพ ความต้องการและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียน
การสอน ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
โดย นางสาวพจนารถ ทองคำเจริญ
ภาควิชา โสตทัศนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. กิดานันท์ มลิทอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

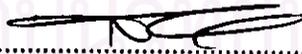
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

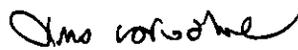
.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกรี รอดโพธิ์ทอง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. กิดานันท์ มลิทอง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สมเชาว์ เนตรประเสริฐ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ยรรยง เต็งอำนวย)

.....กรรมการ
(อาจารย์ บุญเรือง เนียมหอม)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

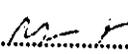
พจนานวด ทองคำเจริญ : สภาพ ความต้องการ และปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ต ในการเรียนการสอน ในสถาบัน
อุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (STATE, NEEDS AND PROBLEMS CONCERNING INTERNET
UTILIZATING IN INSTRUCTION IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS UNDER THE JURISDICTION OF
THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร. กิดานันท์ มลิทอง 134 หน้า
ISBN 974-636-662-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการ และปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ต ในการเรียนการสอน ใน
สถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวง
มหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร 7 แห่ง จำนวน 794 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารระดับหัวหน้าภาควิชา 155 คน
อาจารย์ผู้สอน 306 คน และนิสิตนักศึกษา 333 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประเภทบริการในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่อาจารย์และนิสิตนักศึกษาใช้ประโยชน์ทางการศึกษามากที่สุด คือการ
สืบค้นข้อมูลแบบเว็บไซต์ไวด์เว็บ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การถ่ายโอนแฟ้มข้อมูล และการขอเข้าใช้เครื่องระยะไกล ตามลำดับ
2. นโยบายในการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเรียนการสอนในระดับภาควิชา ส่วนใหญ่มีนโยบายที่จะผลักดันให้คณะ หรือ
สถาบันมีการขยายหรือปรับปรุงทางด้านอุปกรณ์พื้นฐานให้พร้อม โดยเฉพาะตู้สายและความเร็วในการสื่อสารและมีการปรับปรุงกระบวนการ
เรียนการสอนในหลักสูตรวิชาต่างๆ ให้ค้นหาทางอินเทอร์เน็ตด้วย
3. ผู้บริหารระดับหัวหน้าภาควิชา มีความเห็นด้วยอย่างมาก กับแนวคิดในการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเรียนการสอน
ที่ว่าควรมีการวางแผนระยะยาวในการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ ควรมีการปรับปรุงบุคลากร ให้มีความรู้ มีประสิทธิภาพในการใช้อินเทอร์เน็ต
ควรให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการใช้อินเทอร์เน็ตโดยสอดคล้องกับการเรียน เรื่องของระบบคอมพิวเตอร์ หรือระบบสารสนเทศ และ
ควรจัดอุปกรณ์ให้เพียงพอในการให้บริการเพื่อกระตุ้นให้มีการใช้อย่างเต็มที่เป็นการเพิ่มทักษะและความชำนาญในการใช้มากยิ่งขึ้น
4. อาจารย์และนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการใช้บริการอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนมากที่สุดในเรื่อง
การเพิ่มความเร็วในการสื่อสารกับศูนย์บริการ การเพิ่มงบประมาณในการจัดสภาพศูนย์บริการ ติดตั้งเครื่องบริการให้เพียงพอกับ
ความต้องการ การเพิ่มความเร็วในการถ่ายโอนแฟ้มข้อมูล และการขยายช่องกว้างสัญญาณให้สามารถทำงานได้คล่องตัวขึ้น
5. ปัญหาการบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในระดับภาควิชา ส่วนใหญ่คือเรื่องงบประมาณสนับสนุนมี
ไม่เพียงพอ
6. ปัญหาการใช้บริการอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนของอาจารย์ที่พบมากที่สุดคือ การสนับสนุนจากสถาบันยังมี
ไม่มากพอทั้งในส่วนของการจัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรที่จะให้คำแนะนำ และไม่มีการจัดฝึกอบรมการใช้หรือมืออย่างไม่ทั่วถึง
ทำให้ผู้ใช้ส่วนใหญ่ขาดทักษะหรือแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม
7. ปัญหาการใช้บริการอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษาที่พบมากที่สุดคือ ผู้เรียนบางคนยังไม่มีเครื่อง
คอมพิวเตอร์ส่วนตัวทำให้ใช้งานไม่ได้เต็มที่และการสนับสนุนจากสถาบันยังมีไม่มากพอทั้งในส่วนของการจัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และ
บุคลากรที่จะให้คำแนะนำ

ภาควิชา โสตทัศนศึกษา.....
สาขาวิชา โสตทัศนศึกษา.....
ปีการศึกษา 2539.....

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถจากรองศาสตราจารย์ ดร.กิตานันท์ มลิทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางรวมทั้งแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ในการวิจัยด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา รวมทั้งทุนอุดหนุนการวิจัยที่ได้รับจาก “ทุนบุญชอบ-กิตานันท์ มลิทอง” ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกรี รอดโพธิ์ทอง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วย รองศาสตราจารย์สมเชาว์ เนตรประเสริฐ อาจารย์ ดร.ยรรยง เต็งอำนวยการ และอาจารย์บุญเรือง นิยมหอม ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ ดร.อธิปัตย์ คลี่สุนทร ดร.พานิช เหล่าศิริรัตน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตลอดเวลาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ แก้ไขเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ถนอมพร ตันพิพัฒน์ และคณาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการแนะนำแก้ไขและให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตและสมาชิกอินเทอร์เน็ตของทุกสถาบันที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจมาตลอด ขอขอบคุณคุณวรวัดณ์ คุณตุลิตา คุณภาสกร คุณกิตติกร คุณวาสนา คุณนิธิศรณ คุณมัทธพล น้องขาว และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ภาควิชาโสตทัศนศึกษาทุกคนที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลืองานทุก ๆ ด้านให้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัวทองคำเจริญ และครอบครัวเศรษฐวัฒน์ ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนผู้วิจัยด้วยดีตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

พจนารถ ทองคำเจริญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	10
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	12
ความหมายของอินเทอร์เน็ต.....	12
ความสำคัญของอินเทอร์เน็ต.....	14
พัฒนาการของอินเทอร์เน็ต.....	14
อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย.....	18
บริการในอินเทอร์เน็ต.....	20
เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในอนาคต.....	23
รูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา.....	24
ข้อพึงระวังในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
งานวิจัยและบทความของต่างประเทศ.....	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	83
สรุปผลการวิจัย.....	84
อภิปรายผลการวิจัย.....	94
ข้อเสนอแนะ.....	97
รายการอ้างอิง.....	98
ภาคผนวก.....	104
ประวัติผู้วิจัย.....	134

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรที่ทำกรวิจัยจำแนกตามสถาบันการศึกษา.....	38
ตารางที่ 2 แสดงสัดส่วนการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	39
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป ที่ได้รับคืน จำนวนและร้อยละ ของแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์.....	40
ตารางที่ 4 สถานภาพของหัวหน้าภาควิชา.....	43
ตารางที่ 5 การใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของหัวหน้าภาควิชา.....	44
ตารางที่ 6 ความถี่ในการใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยต่อสัปดาห์ ของหัวหน้าภาควิชา.....	44
ตารางที่ 7 ระยะเวลาในการใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยประมาณ ของหัวหน้าภาควิชา.....	45
ตารางที่ 8 สถานที่ที่หัวหน้าภาควิชาใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนใหญ่.....	45
ตารางที่ 9 นโยบายในการแนะนำบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต.....	46
ตารางที่ 10 นโยบายในการให้ความรู้เรื่องการเข้าใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แก่อาจารย์และนิสิตนักศึกษา.....	47
ตารางที่ 11 การจัดเตรียมนโยบายที่จะดำเนินการ.....	48
ตารางที่ 12 นโยบายในการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเรียนการสอน.....	49
ตารางที่ 13 แสดงเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแนวคิดในการนำอินเทอร์เน็ต มาใช้ในการเรียนการสอน.....	51
ตารางที่ 14 แสดงเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเรื่องปัญหาการบริหารจัดการ เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในระดับภาควิชา.....	52
ตารางที่ 15 สถานภาพของอาจารย์ผู้สอน.....	54
ตารางที่ 16 วิธีการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของอาจารย์.....	55
ตารางที่ 17 การใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของอาจารย์.....	56
ตารางที่ 18 ความถี่ในการใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ย ต่อสัปดาห์ของอาจารย์.....	56
ตารางที่ 19 ระยะเวลาในการใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่อครั้งโดยประมาณ ของอาจารย์.....	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 20 ช่วงเวลาที่อาจารย์ใช้บริการอินเทอร์เน็ตบ่อยที่สุดและสาเหตุ ที่ใช้อินเทอร์เน็ตในช่วงเวลาดังกล่าว.....	57
ตารางที่ 21 ลักษณะงานที่อาจารย์ใช้ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต.....	58
ตารางที่ 22 การใช้บริการอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนของอาจารย์ และเหตุผลของผู้ที่ไม่เคยใช้.....	59
ตารางที่ 23 การใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์.....	60
ตารางที่ 24 ประเภทบริการที่อาจารย์ใช้บ่อยครั้งที่สุดสำหรับประโยชน์ทางการศึกษา	62
ตารางที่ 25 แสดงเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความต้องการใช้บริการ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนของอาจารย์.....	63
ตารางที่ 26 ปัญหาการใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอน ของอาจารย์.....	64
ตารางที่ 27 ปัญหาการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเรียนการสอนของอาจารย์.....	66
ตารางที่ 28 สถานภาพของนิสิตนักศึกษา.....	68
ตารางที่ 29 วิธีการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษา.....	69
ตารางที่ 30 การใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษา.....	69
ตารางที่ 31 ความถี่ในการใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยต่อสัปดาห์ ของนิสิตนักศึกษา.....	70
ตารางที่ 32 ระยะเวลาในการใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่อครั้งโดยประมาณ ของนิสิตนักศึกษา.....	70
ตารางที่ 33 ช่วงเวลาที่นิสิตนักศึกษาใช้บริการอินเทอร์เน็ตบ่อยที่สุด และสาเหตุที่ใช้อินเทอร์เน็ตในช่วงเวลาดังกล่าว.....	71
ตารางที่ 34 ลักษณะงานที่นิสิตนักศึกษาใช้ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต.....	72
ตารางที่ 35 การใช้บริการอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษาและเหตุผลของผู้ที่ไม่เคยใช้.....	73
ตารางที่ 36 การใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน ของนิสิตนักศึกษา.....	75
ตารางที่ 37 ประเภทบริการที่นิสิตนักศึกษาใช้บ่อยครั้งที่สุดสำหรับประโยชน์ ทางการศึกษา.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 38 แสดงเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความต้องการใช้บริการ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษา.....	77
ตารางที่ 39 ปัญหาการใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนของ นิสิตนักศึกษา.....	78
ตารางที่ 40 ปัญหาการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษา.....	80

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย